muncii de Securitate, ca indicator al spiritului civic şi, în egală măsură, al priceperii ofițerului. La modul ideal, orice recrutare trebuia să exprime, prin textul *Angajamentului*, sentimentele patriotice ale informatorului şi ataşamentul său față de regim: chiar din prima frază se invoca „apărarea patriei şi a cuceririlor revoluționare" ca obligație a fiecărui cetățean, iar nerespectarea acestei îndatoriri urma să fie sancționată în temeiul unei legi niciodată precizate. *Informatorul semna o adeziune aparent benevolă la o activitate în principiu obligatorie, pe baza unei legi neidentificate*. Regulile generale ale introducerii unei persoane în rețea se respectau şi în cazul recrutării din sentimente patriotice: „punctarea" candidatului, studiul în vederea recrutării, verificarea prin alte surse şi prin rapoarte de investigații, obținerea aprobării ofițerilor superiori, asigurarea conspirativității. Recrutarea se putea face la locul de muncă, la sediul Securității, la sediul Miliției, într-o casă conspirativă, în biroul ofițerului de contrainformații în cazul militarilor sau chiar la domiciliul candidatului, însă doar cu condiția fermă a respectării conspirativității.

Existența unui factor constrângător chiar şi în cazul recrutării pe bază de sentimente patriotice rezultă fie din durata foarte mare a întâlnirii cu ofițerul (care în unele cazuri putea depăşi 24 de ore, lucru prevăzut chiar în primele directive interne ale Securității)[11], fie din însăşi invocarea pretinsei obligații legale de a colabora, menționată în textul *Angajamentului*. Dincolo de modificările minore suferite de-a lungul timpului, formula uzuală care încheia *Angajamentul* era următoarea: „Îmi iau angajamentul să păstrez în secret absolut legătura şi munca mea cu organele Securității Statului. Pentru divulgarea acestei legături şi a informațiilor ce le voi furniza port răspunderea penală conform legilor /.../"[12]. Or, *trebuie subliniat că nici o lege promulgată pe teritoriul României nu stipula obligația cetățenilor de a furniza informații în mod conspirat Securității şi nu sancționa penal refuzul colaborării*. Prezența elementului constrângător şi în recrutarea pe bază de sentimente patriotice e mult mai evidentă în cazul militarilor în termen, recrutați de Biroul de Contrainformații al unității: aflat în fața unui ofițer superior şi a unui text în care se invocă obligația legală de a furniza informații pentru apărarea patriei, soldatul îşi dădea consimțământul, fără a fi prevenit că relația va continua şi după eliberare, cu un scop mult mai puțin nobil. Putem conchide că recrutarea pe bază de sentimente patriotice se baza fie pe cointeresarea candidatului (care stabilea astfel o relație amiabilă şi avantajoasă cu autoritățile), fie pe intimidare, fie pe manipularea sa prin înşelătorie. Această ultimă variantă a recrutării „pe bază de sentimente patriotice" este perfect ilustrată de metoda introducerii legendate în rețea.

Legenda[13] era o ficțiune construită de ofițer (în urma studiului de recrutare) pentru a-şi convinge candidatul de necesitatea şi mai ales de *caracterul moral şi legitim al colaborării* cu Securitatea. Legenda prelua şi specula în primul rând detalii din viața profesională a candidatului, dar şi alte elemente biografice care puteau susține ideea că, prin colaborarea sa cu ofițerul, persoana vizată îndeplinea o misiune civică. Legendarea era metoda consacrată de disimulare a adevăratului scop al recrutării unei persoane (în speță, urmărirea celor apropiați), folosirea de argumente fictive fiind practicată în cazul celor care nu puteau fi constrânşi ori şantajați să colaboreze, şi nici nu puteau fi convinşi prin retorica obişnuită. Dacă şi metoda legendei eşua, ofițerul folosea *varianta de retragere*, o ficțiune complementară, un pretext (de regulă profesional) care motiva aparent contactarea persoanei respective. Ca şi legenda, varianta de retragere era pregătită din timp, adaptată profilului candidatului şi supusă aprobării superiorilor, în raportul cu propunerea de recrutare.

---

[11] Pentru descrierea unui proces de recrutare care a durat 36 de ore, neîntrerupt, vezi Ibidem, fond R, dosar nr. 1161, f. 78.

[12] Ministerul Securității Statului, *Directiva despre munca informativă....*, 1953, p. 10.

[13] „Legenda informativă - versiunea verosimilă folosită cu scopul de a asigura conspirarea şi secretizarea muncii de securitate şi a realiza inducerea în eroare a duşmanului", în *Instrucțiuni privind organizarea şi desfăşurarea activității informativ-operative a organelor de securitate*, Departamentul Securității Statului 1987, p. 7.